

ՆԵՐԱՌԱՎԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄ ԿԱՐԾՐԱՏԻՊԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Արզումանյան Յ. Ռ.

Գորիսի Յու. Բախշյանի անվան N3 հիմնական դպրոցի
հատուկ մանկավարժ

Հանգուցային բառեր և արտահայտություններ. կրթություն, ԿԱՊԿՈՒ, մեթոդ, կարողություն, հմտություն, խոչընդոտ, հաշմանդամություն:

Ներառական կրթությունն իր ուրույն դերն ունի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող /այսուհետ՝ ԿԱՊԿՈՒ/ երեխաների ուսումնական գործընթացը լիարժեք կազմակերպելու հարցում: Ներկայումս նկատվում են ԿԱՊԿՈՒ երեխաների նկատմամբ մարդկանց մտածելակերպի, նրանց հետ իրականացվող աշխատանքում մոտեցումների փոփոխություն: Կատարվում են գործնական այնպիսի քայլեր, որոնք ուղղված են ընդհանրապես աշխարհում ներառականության գաղափարի տարածմանը՝ ևս մեկ անգամ շեշտադրելով նրա կարևորությունը: Սա պետք է լինի ոչ միայն որպես գաղափար, այլ դառնա ապրելակերպ, շարունակվեն գործնական այն քայլերը, որոնք մարդկանց մեջ կկոտրեն առկա կարծրատիպերը: Մարդիկ, ովքեր հայտնվում են կյանքի այս կամ այն դժվարին իրավիճակում, միշտ օգնության և աջակցության կարիք են զգում, իսկ այդ օգնությունը պետք է ստանալ համայն մարդկությունից:

Այսօր էլ ամբողջ աշխարհում

հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ վերաբերմունքը մեծագույն խնդիր է համարվում: Տարեցտարի ավելանում են նոր խնդիրներ, իսկ չլուծված հարցերը դառնում են խոչընդոտ, որոնք հաճախակի կաշկանդում են հասարակական կյանքին մարդկանց մասնակցությունը:

Հայաստանի Հանրապետությունում ընդունված օրենքի համաձայն՝ «Պետությունն անհրաժեշտ պայմաններ է ստեղծում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող քաղաքացիների զարգացման առանձնահատկություններին համապատասխան կրթություն ստանալու և սոցիալական հարմարվածություն ապահովելու նպատակով»¹: 2012թ. հոկտեմբերին ընդունված Նախագծով Նախատեսվել էր հանրակրթության համակարգում անցում կատարել համընդհանուր ներառական կրթության:

Ներառական կրթության ընթացքում ԿԱՊԿՈՒ երեխաների համար կազմակերպվող հատուկ մանկավարժական պարապմունքների ընթացքում կիրառվել և շարունակվում են կիրառվել բազմաթիվ խաղեր, վարժություններ և առաջադրանքներ, որոնք օգնում են երեխաներին՝ աննկատ և առանց լրացուցիչ լարվածության

1 ՀՀ օրենքը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին, 2005

ձեռք բերել անհրաժեշտ կարողություններ և հմտություններ, ճշտվում են նրանց պատկերացումները բազմաթիվ երևույթների մասին՝ ստեղծելով գործունեության մի քանի ձևեր համադրելու հնարավորություն:

Ներառական կրթությունը նպաստում է հասարակության բոլոր անդամների ներգրավմանը կյանքի բոլոր ոլորտներում, նոր հարաբերությունների ստեղծմանը, նրանց ստեղծագործական մտքի զարգացմանը՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուրի անհատական առանձնահատկությունները: Այն ենթադրում է մատչելի և հասանելի միջավայր, որը նպաստում է երեխաների ամենատարբեր կարիքների բավարարմանը: Ներառական կրթությունը խրախուսում է յուրաքանչյուր երեխայի մասնակցությունը կրթական գործընթացին, ներգրավվածությունը կազմակերպվող բոլոր միջոցառումներին, հասարակական կյանքին ու գործունեությանը: ԿԱՊԿՈՒ երեխաների հետ մասնագիտական պարապմունքներն կազմակերպվում են ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային ձևերով: Յուրաքանչյուր պարապմունքի բովանդակության գրառման համար պահվում և լրացվում են համապատասխան թվով տետրեր, որտեղ մանրամասնորեն ներկայացվում է տվյալ օրվա պարապմունքի պլանը (թեման, նպատակը, անհրաժեշտ նյութերը, ընթացքը), իսկ կշռադատման փուլում՝ քննարկում ձեռք բերած արդյունքը: Ի վերջո՝ առանց նպատակի իրականացրած յուրաքանչյուր գործողություն հանգեցնում է պահվելության և անտարբերության:

Մեր դիտարկումները կատար-

վել ենք թե՛ դասամիջոցին, թե՛ տարբեր առարկայական ժամերին: Մեր նպատակն է եղել դիտարկել երեխաներին դասապրոցեսում, ստուգել նրանց ներգրավվածության աստիճանը, ուսուցչի կողմից նրանց հատկացված ուշադրությունը, ԿԱՊԿՈՒ երեխաների հանդեպ ՄԱԿ-ի կոնվենցիայով հաստատված իրավունքների պահպանումը, երեխաների հարմարվողականությունը ուսումնական պարապմունքների ժամանակ և շփման ընթացքում, երեխաների մասնակցության ակտիվությունը կատարվող աշխատանքներին: Աշխատանքներ են կատարվել նաև դիտարկումների արդյունքում բացահայտված թերությունների և բացթողումների շտկման ուղղությամբ:

Դիտարկումների արդյունքում արձանագրվել են ուսուցիչների կողմից թույլ տված հետևյալ բացթողումները՝

ԿԱՊԿՈՒ աշակերտների հանդեպ առանձնացված վերաբերմունք, որը նշանակում է երեխաների հանդեպ հատուկ վերաբերմունքի ցուցաբերում՝ հաշվի չառնելով նրանց խնդրի բնույթը, չընդգրկելով նրանց ուսումնական պարապմունքներին՝ դրանով ընդգծելով երեխաների խնդիրները: Երևույթ, որը նպաստում է երեխաների ներփակվածությանը, չխոսկան, չշփվող, ագրեսիվ դառնալուն: Իրականում խնդիրը բացասական վերաբերմունքն է և հասարակության կողմից ստեղծված արհեստական խոչընդոտները: Ցավոք երեխաներին նկարագրելու համար հաճախ գործածվում են «դեբիլ», «անընդունակ», «անընկալունակ», «ապուշ», «մեկուսաց-

ված» և այլ բառերը:

Ներառական կրթության բարելավման ուղղությամբ կատարվող աշխատանքներին մասնակցել են բազմամասնագիտական թիմի անդամներ՝ հատուկ մանկավարժ, հոգեբան, լոգոպեդ, սոցիալական մանկավարժ, ուսուցիչներ, ծնողներ: Աշխատանքի արդյունքում փոխվել են մարդկանց կարծրատիպերը հաշմանդամ մարդկանց կարողությունների ու հնարավորությունների նկատմամբ, նրանց զանազան կրթական պահանջները բավարարելու համար ստեղծվել են դրական մթնոլորտ և անվտանգ միջավայր:

Նշված ոլորտում առկա հաջողությունները ձեռք են բերվել միասնական աշխատանքի շնորհիվ. այն երեխաները, որոնք վախժարած էին դպրոց մտնում, լալիս էին, բղավում, փախչում...այժմ ժպտում են, ոմանք սովորել են հաշվել, գրել իրենց անունները, իսկ ոմանք էլ դարձել են ուսուցչին օգնող փոքրիկ մասնագետներ՝ ապացուցելով, որ մարդկային կամքը և ցանկությունը կարող են հրաշքներ գործել:

Մասնագետների վերապատրաստման, նրանց պատրաստականության բարձրացման նպատակով կազմակերպվել են համալիր պարապմունքներ՝ հատուկ մանկավարժի, սոցիալական մանկավարժի, հատուկ մանկավարժ-լոգոպեդի, հատուկ մանկավարժ-հոգեբանի համագործակցությամբ՝ աշխատելու նույն

նպատակի շուրջ և ապահովելու համար կապը տարբեր մասնագետների և երեխաների միջև:

Մասնագետների հետ կատարված ամենամսյա քննարկումները, ուսուցիչների հետ հանդիպումներն օգնել են երեխաների ուսուցման գործընթացն ավելի ճկուն և արդյունավետ դարձնելու: Երեխաներին վերաբերող բազմապիսի հարցերի շուրջ ծնողների համար կազմակերպվող ամենօրյա խորհրդատվությունները նպաստել են նրանց հետ ունեցած կապի ամրապնդմանը և ապագա կյանքի նկատմամբ լավատեսությանը:

Ծնողներից շատերը մասնակցել են նաև մեր կողմից կազմակերպված մանկավարժական հատուկ թեմաներով պարապմունքներին՝ ցուցաբերելով նախաձեռնողականություն և պատասխանատվություն, որն, իհարկե, իր դրական ազդեցությունն է թողել կազմակերպվող ամբողջ գործընթացի վրա:

Յուրաքանչյուր պարապմունքից առաջ իրականացրել ենք նախապատրաստական աշխատանքները՝

- անհրաժեշտ տարածքի պատրաստում, հարմարեցում, համապատասխանեցում,
- անհրաժեշտ ուսումնական պարագաների պատրաստում կամ ձեռքբերում,
- մասնագիտական գրականության ուսումնասիրում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներառական կրթություն // ուսումնամեթոդական ուղեցույց, Հեղինակային խումբ«Հոսթ» ՍՊԸ, Երևան, 2015թ.
2. Կոնվենցիա հաշմանդամություն
3. ունեցող մարդկանց իրավունքների մասին// Եր.2011
www.edu.am

РЕЗЮМЕ

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК НОВЫЙ ПОДХОД К СЛОЖИВШИМСЯ СТЕРЕОТИПАМ

Арзуманян Е.

Специальный педагог школы N 3 им. Ю. Бахшяна, г. Горис

В статье инклюзивное образование рассматривается как новый подход к сложившимся стереотипам. Для того, чтобы работа с детьми с ограниченными возможностями достигла своей цели, особое

значение имеет инклюзивное образование, которое должно стать не только идеей, но и образом жизни, и благодаря поэтапным действиям помочь людям ломать стереотипы.

SUMMARY

INCLUSIVE EDUCATION AS APPROACH OF AVODING STEREOTYPES

Arzumanyan H.

Special educator Goris school 3 after Yu. Baxshyan

The article presents importance role of inclusive education in the process, which must not only be an

idea but also become a lifestyle and due to its practical steps break the existing stereotypes in society.